

De dweil die groenbeheer heet

Onkruidbestrijding onder druk door krimpende budgetten en middelenverbod

Krimpende budgetten. De spuit die straks misschien bij het grofvuil kan. Een vechtmarkt, waar nieuwe technieken elkaar in rap tempo opvolgen. Het vakgebied onkruidbestrijding staat onder druk. De oplossing? Groenbeheerders moeten niet alle problemen van de wereld uit hun eigen budget proberen op te lossen, zegt ervaringsdeskundige Huub Keijzers. 'De groene sector is geen dweil waar je alle problemen van de wereld mee kan opnemen.'

Auteur Peter Voskuil

'Iedereen binnen en buiten Den Haag die het onkruidprobleem ontkent, is het rechte spoor kwijtgeraakt.' Zo, die zit. Keijzers zegt het met een brede lach, maar tussen de regels klinkt meer dan veertig jaar 'groene' ervaring door. Ervaring die hij onder meer opdeed in Weert, als directeur Stadsbeheer. Daarnaast was hij jurylid van de Entente Florale. Keijzers zal tijdens de door dit blad georganiseerde Week van het Onkruid als dagvoorzitter optreden (zie ook kader).

Mega-uitdaging

Het groenbeheer in Nederland – beheerders, beleidsmakers, aannemers – staat in het voorjaar van 2015 een mega-uitdaging te wachten. Aan de horizon doemt de omslag van chemisch naar

niet-chemisch bestrijden op. Wanneer precies is nog onduidelijk, maar het gebruik van Roundup wordt op afzienbare termijn verboden in de openbare ruimte.

Er is veel discussie over, maar volgens sommige schattingen zullen de kosten voor onkruidbestrijding door de overstap van chemisch naar niet-chemisch ongeveer met een factor drie gaan stijgen. En dat terwijl in het hele land de lagere overheden financieel onder druk staan door een driedubbele decentralisatie, in het bijzonder van zorgtaken vanuit de landelijke overheid.

Hein van Iersel, als uitgever van Stad+Groen organisator van de Week van het Onkruid: 'De markt en eigenlijk iedereen is momenteel in transitie. Wat doen we fout en wat gaat er goed?

Het is de bedoeling om te leren van elkaar.'

Dweil

Volgens Keijzers moeten groenbeheerders dus niet de fout maken om alles wat op hen afkomt in hun uppie op te lossen en als een soort dweil in het budget voor groenbeheer te absorberen. En om de beeldspraak nog verder door te trekken: de 'dweil' in kwestie is al behoorlijk uitgewrongen, de laatste jaren.

'We hebben geen geld' zal volgens Keijzers niet kunnen volstaan als excuus. Onkruid weghalen en zand wegvegen zijn immers ook een must voor een goed weg- en rioolbeheer. In die vakgebieden gaan tientallen, honderden miljoenen om. Zo is rioolbeheer en ook afvalbeheer een

Week van het onkruid

Het vakblad Stad+Groen houdt op 14, 15 en 16 april de Week van het Onkruid in respectievelijk Rotterdam (aannemingsbedrijf Punt), Harderwijk (Sight) en Doetinchem (De Groenmakers). Op deze drie dagen zullen bezoekers via een compact programma worden bijgepraat over de laatste ontwikkelingen met betrekking tot onkruidbeheer. Beheerders en aannemers kunnen zich kosteloos aanmelden via de site www.weekvanhetonkruid.nl.

'gesloten financiering', waarbij de noodzakelijk te maken kosten aan de burgers worden doorberekend via de rioolheffing en afvalheffing. Als dat ondergrondse stelsel dichtslibt of instort, staan de straten onder water en zijn we verder van huis. Onkruiden op verhardingen staan een goed weg- en rioolbeheer in de weg. De groenbeheerder heeft dus, vanuit zijn vakkennis over groen, een belangrijke ondersteunende taak en zou zich bij vlagen wat zelfbewuster mogen opstellen, is de onderliggende boodschap van Keijzers. Een kleine opslag op de rioolbijdrage en het is allemaal prima en duurzamer dan ooit te regelen.

'Het gaat vaak om de laagste prijs, niet de beste oplossing'

Keijzers heeft een strikte scheiding van de vakgebieden grijs (wegen), blauw (riool- en afvalwater) en groen overigens altijd belemmerend gevonden, vertelt hij. 'Raar dat onkruid op verharding plotseling een probleem van de groenbeheerder is. Dat die groenbeheerder daar verstand van heeft, pleit vooral voor meer integratie tussen de vakgebieden en niet voor de lijn dat het probleem van de weg- of rioolbeheerder op het bord van de groenbeheerder belandt.'

Het is voor groenbeheerders wennen, maar verregaande samenwerking met de 'grijze' en 'blauwe' collega's zal onontkoombaar zijn, denkt ook Eric Pladdet. Hij is directeur van adviesbureau Greenengineers en een van de sprekers tijdens de Week van het Onkruid. 'De groenbeheerder *as such* is aan het verdwijnen. Hij moet van meer markten thuis zijn in de toekomst', zegt hij. 'Budgetten worden samengevoegd. Er komt straks één iemand die een algehele afweging moet maken.'

Keijzers: 'De discussie moet breder. Riol, infra, vegen en onkruid vormen straks één geheel. We gaan op weg naar integraal beheer.'

Dagvoorzitter en ervaringsdeskundige Huub Keijzers: 'Groenbeheerders moeten niet alle problemen die op hen afkomen als een soort van dweil proberen te absorberen.'

Eric Pladdet van adviesbureau Greenengineers: 'Hele industrieterreinen liggen vol met voet- en fietspaden die amper gebruikt worden.'

Varkenscyclus

Een gevaar dat daarbij op de loer ligt, is het verdwijnen van de enorme knowhow van groenbeheerders. Dat zijn vaak mensen die 'de spuit in hun poten' hebben gehad en daardoor goed weten welke consequenties er in de praktijk aan bepaalde beslissingen hangen. Pladdet: 'Veel van die kennis vloeit nu weg.'

Volgens Keijzers heeft dat wegvloeiën van kennis bij de groenbeheerders ook kenmerken van de zogenaamde varkenscyclus. Periodes waarin noodzakelijke kennis verdwijnt, worden na verloop van tijd opgevolgd door periodes waarin het opbouwen van die kennis weer wordt gewaardeerd. Zonder die kennis is deskundig opdrachtgeverschap uitgesloten, en ondeskundig gegeven opdrachten kosten te veel geld. Dat is de tragiek

waar ook groenbeheerders met hun vakmanschap deze dagen mee te maken hebben. Na verloop van tijd komt men er vanzelf achter dat het heel handig is om de dertig, veertig jaar aan praktijkkennis die nu op veel plaatsen het groenbeheer bepaalt, in de organisatie te hebben bij het nemen van goede beslissingen. 'Grijs' ontbeert die specialistische kennis en zal dus altijd 'groen' nodig hebben, is de overtuiging van Keijzers: 'Er zijn al gemeenten die dit inzien. We gaan weer naar situaties waarbij beleidsmakers ook in de uitvoeringspraktijk staan, om die belangrijke praktijkkennis op te doen.'

'De groenbeheerder as such is aan het verdwijnen'

De Europese wetgeving heeft aannemer en opdrachtgever van elkaar verwijderd. 'Het draait vaak om de laagste prijs', constateert Keijzers, 'niet om de beste oplossing. Er is momenteel onvoldoende ruimte om de slimste methode te bepalen.' Pladdet: 'De overheid is bij lange na niet meer deskundig.'

Tegelijk is de markt op meerdere vlakken in beweging. Niet alleen is er de transitie van chemisch naar niet-chemisch; de sector is op meerdere vlakken zeer innovatief bezig. Op mechanisch gebied zijn er al grote vorderingen gemaakt, en daarbovenop zal automatisering voor nog een revolutie zorgen, denken de deskundigen.

Wiel

Zijn de gemeenten niet ieder voor zich bezig het wiel opnieuw uit te vinden? Pladdet: 'Je merkt wel dat partijen daartegenaan hikken, zich afvragen: welke kant gaat het op?'

In Brabant bestaat een initiatief: 'Schoon water voor Brabant'. Vijftien gemeenten uit de provincie deelden hun kennis over chemievrij werken. Er zou een centrale partij of plek moeten zijn waar alle opgedane kennis verzameld wordt.

Dat gebeurt op rioleringsgebied wel in Gouda. Daar zijn jonge ingenieurs en ervaren praktijkmensen die tegen hun pensioen aan zitten, bij elkaar gezet om na te denken over innovatieve oplossingen in hun vakgebied. Die proeftuin in Gouda is volgens Keijzers hoogst interessant. Het CROW, het kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur, wordt door Pladdet en Keijzers genoemd als partij die misschien het

voortouw zou kunnen nemen. Die instantie heeft tot op heden echter nog geen concreet initiatief getoond.

Keijzers snapt niet waarom: 'CROW is dé onafhankelijke instantie om verschillende technieken te testen. Dat zijn trajecten van soms jaren, en de methodes volgen elkaar heel snel op. Als je je omdraait, zijn er alweer nieuwe technieken ontwikkeld.' Dat pleit voor een centrale aanpak van kennisontwikkeling en niet voor een aanpak waarbij telkens opnieuw het wiel wordt uitgevonden.

Hoe groot de innovatieslagen ook zijn, vaststaat nu al dat dé techniek niet bestaat. Elk probleem heeft zijn eigen deeloplossing. Slim vegen, bijvoorbeeld, is onvermijdelijk, maar volgens Eric Pladdet is dat niet alles. Hij denkt dat het voor groenbeheerders vooral een kwestie is van zoeken naar de ideale mix van de verschillende technieken.

Pijn

Of je het nu als een bedreiging of een uitdaging ziet, de transitie van de markt gaat pijn doen. Een nieuw tijdperk van constant reorganiseren zal aanbreken. Alle gemeenten zullen willen en misschien wel moeten bezuinigen op hun budgetten. In hoeverre kan burgerparticipatie die pijn verzachten? Niet als totaaloplossing, denken Pladdet en Keijzers. Daarvoor zetten 60+-vrijwilligers die drie uur in de week vuil prikken en weghalen in verhouding te weinig zoden aan de dijk. Pladdet en Keijzers zien eerder gebeuren dat gemeenten hun ambitieniveau naar beneden bijstellen.

Less is more

Maar de oplossing ligt misschien nog wel meer in preventie. 'Het begint bij de inrichting. Ik heb in veel gemeenten een ingerichte openbare omgeving gezien waarvan ik zo al weet dat die nooit schoon te houden is. Een plint, een trap, lantaarnpalen', vertelt Keijzers. 'Als je vooraf nadenkt over dat soort dingen, heb je al 50% van het probleem getackeld.' Het is al snel de moeite waard om probleemsituaties anders in te richten.

'Het is onontkoombaar dat wij met een andere bril naar onze openbare ruimte gaan kijken', zegt Pladdet. 'Slim vegen is onvermijdelijk, maar er is ook zo veel overbodige verharding. Hele industrieterreinen liggen vol met voet- en fietspaden die amper of zelfs nooit gebruikt worden.' Het beheer van een vierkante meter verharding kost zo'n 100 euro per jaar, van gras 25 euro,

rekent Pladdet voor. Daar is volgens hem dus nog veel winst te behalen. *Less is more*, noemt hij dat. Adviseurs zijn bij deze kwesties nu vaak roependen in de woestijn, leert de ervaring. De gemeente zou zelf iemand met die kennis in huis moeten hebben; iemand die daarnaar kijkt en dan ook gehoord wordt. Waarmee de cirkel rond is, want de vakkennis dreigt weg te vloeien en is soms al niet eens meer aanwezig als het gaat om de inrichting van de buitenruimte.

Programma

Het programma van de Week van het Onkruid loopt van 13.30 tot 16.30 uur. Op het programma staan, behalve presentaties van Eric Pladdet en Peter van Welsem, onder meer een beheerdersquiz, een beheerders- en aannemersforum en een technologiecarrousel (in kleine groepjes uitleg door aanwezige leveranciers van machines en technologie). Beheerders en aannemers kunnen zich kosteloos aanmelden via de site www.weekvanhetonkruid.nl.

Locaties

Dinsdag 14 april

Groen-aannemingsbedrijf Punt
Chroomstraat 1d
3067 GN Rotterdam

Woensdag 15 april

SIGHT Landscaping
Fokko Kortlanglaan 137
3845 LC Harderwijk

Donderdag 16 april

De Groenmakers
Ambachtstraat 15
7005 AM Doetinchem

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5145